EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 13.5.2015.
COM(2015) 266 final

Ieteikums

# PADOMES IETEIKUMS

## par Ungārijas 2015. gada valsts reformu programmu

## un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2015. gada konverģences programmu

Ieteikums

# PADOMES IETEIKUMS

## par Ungārijas 2015. gada valsts reformu programmu

## un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2015. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu[3],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas[4],

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju "Eiropa 2020", kam pamatā ir ciešāka ekonomikas politikas koordinācija. Šajā stratēģijā galvenā uzmanība ir pievērsta svarīgākajām jomām, kurās nepieciešama rīcība, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādnēm (2010.–2014. g.), un 2010. gada 21. oktobrī tā pieņēma lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm. Kopā tās veido "integrētās

---

1 OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
2 OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
3 COM(2015) 266.
4 P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

pamatnostādnes", kuras dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Padome 2014. gada 8. jūlijā pieņēma ieteikumu par Ungārijas 2014. gada valsts reformu programmu un sniedza atzinumu par atjaunināto Ungārijas konverģences programmu 2014. gadam.

(4) Komisija 2014. gada 28. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu[5], iezīmējot 2015. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Tajā pašā dienā Komisija, balstoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu[6], kurā tā noteica Ungāriju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(5) Eiropadome 2014. gada 18. decembrī apstiprināja prioritātes, lai stimulētu ieguldījumus, paātrinātu strukturālās reformas un īstenotu atbildīgu, izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju.

(6) Komisija 2015. gada 26. februārī publicēja 2015. gada valsts ziņojumu par Ungāriju[7]. Tajā novērtēti Ungārijas panākumi 2014. gada 8. jūlijā pieņemto valstij adresēto ieteikumu īstenošanā. Valsts ziņojumā ietverti arī padziļinātā pārskata rezultāti atbilstīgi Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantam. Komisijas veiktā analīze tai ļauj secināt, ka Ungārijā pastāv makroekonomiskā nelīdzsvarotība, kurai nepieciešama izšķiroša politikas rīcība un pārraudzība. Uzmanība jo īpaši būtu jāpievērš riskiem, kas izriet no neto starptautiskās pozīcijas (kura, neraugoties uz zināmu progresu ārējo kontu līdzsvarošanā, joprojām ir ļoti negatīva), valsts parāda augstā līmeņa, ievērojamā regulatīvā sloga finanšu nozarei un ieņēmumus nenesošo aizdevumu augstā līmeņa, kas apgrūtina aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu.

(7) Ungārija 2015. gada 30. aprīlī iesniedza savu 2015. gada valsts reformu programmu un savu 2015. gada konverģences programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(8) Pašlaik Ungārijai piemēro stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvo daļu un pārejas noteikumu par parādu 2013.–2015. gadam. Savā 2015. gada konverģences programmā valdība plāno pakāpeniski uzlabot nominālo deficītu līdz 2,4 % no IKP 2015. gadā un līdz 1,6 % 2018. gadā un līdz 2017. gadam sasniegt vidējā termiņa mērķi par strukturālo deficītu 1,7 % apmērā no IKP. Saskaņā ar konverģences programmu valdība plāno pakāpeniski samazināt parāda attiecību pret IKP līdz 74,9 % 2015. gadā un līdz 68,9 % 2018. gadā. Šo budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir lielā mērā ticams līdz 2016. gadam un pēc tam kļūst labvēlīgs. Pasākumi, lai atbalstītu plānotos budžeta deficīta mērķus, sākot no 2016. gada, nav pietiekami konkretizēti, jo īpaši pēc 2016. gada. Pamatojoties uz Komisijas 2015. gada pavasara prognozi, gan strukturālā bilance, gan neto izdevumu pieaugums liecina, ka pastāv risks būtiskai novirzei no prasītās korekcijas virzībā uz vidēja termiņa mērķi 2015. un 2016. gadā. Tādēļ būs nepieciešami turpmāki pasākumi 2015. un 2016. gadā. Tajā pašā laikā tiek prognozēts, ka Ungārija izpildīs pārejas noteikumu par parādu 2015. gadā un pēc pārejas perioda beigām – parāda samazināšanas kritēriju 2016. gadā. Pamatojoties uz konverģences programmas novērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2015. gada pavasara prognozi, Padome uzskata, ka pastāv risks, ka Ungārija neizpildīs Stabilitātes un izaugsmes pakta

---

5 COM(2014) 902.
6 COM(2014) 904 *final*.
7 SWD(2015) 36 *final*.

noteikumus. Valsts fiskālās pārvaldības sistēma varētu gūt labumu no jau pieņemtās vidēja termiņa budžeta struktūras stingras piemērošanas un no nozīmīgākas analītiskās lomas piešķiršanas Fiskālajai padomei.

(9) Pēdējo 12 mēnešu laikā turpināja pastāvēt banku nozares galvenās problēmas, jo īpaši problēmas, lai atjaunotu uz tirgu balstītu kreditēšanu, izmantojot kapitāla uzkrāšanas iespējas un efektīvāku portfeļa sanāciju. Kopš 2013. gada vidus banku veiktā kreditēšana ir balstīta galvenokārt uz subsidētām shēmām, tostarp aptuveni 40 % no aizdevumiem MVU. Ievērojams nodokļu un regulatīvais slogs apvienojumā ar problemātisku aizdevumu lielu īpatsvaru nenodrošina bankām vajadzīgos stimulus palielināt savu parasto, nesubsidēto kreditēšanas darbību. Ungārijas ārējā iedarbība un ar to saistītie finanšu stabilitātes riski ir ievērojami samazinājušies sakarā ar ārvalstu valūtā denominēto hipotēku neseno pārvēršanu vietējā valūtā. Tajā pašā laikā mājsaimniecību parāds ārvalstu valūtā joprojām ir galvenais iemesls ieņēmumus nenesošo kredītu lielajai daļai. Lielākā daļa no ārvalstu valūtas atvieglojumu shēmām, kas pieņemtas līdz šim, nav bijušas vērstas uz problemātiskiem aizņēmējiem, izņemot valsts aktīvu pārvaldības aģentūras shēmu mājsaimniecību sektorā, un tā nevar atrisināt problēmu, kas saistīta ar ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem. Efektīvu portfeļa sanāciju, *inter alia*, kavē piespiedu atsavināšanas trūkums un tiesas un ārpustiesas noregulējuma procedūras neefektivitāte. Nesen noslēgtā vienošanās ar Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku ietver vairākas valdības saistības, lai risinātu problēmas finanšu nozarē, tostarp*, inter alia*, pakāpeniski samazinot banku nodevu un ievērojot iepriekšējas apspriešanās principu. Šo pasākumu stingra īstenošana veicinātu stabilas un paredzamas finanšu politikas satvara atjaunošanu. Pagājušajā gadā Ungārija ir atkārtoti pagarinājusi savas tiešās īpašumtiesības banku nozarē. Valsts iejaukšanās banku nozarē, kas veikta ar lielākām tiešām īpašumtiesībām, var radīt būtiskus fiskālos riskus pat tad, ja tai ir tikai pagaidu raksturs.

(10) Jaunākās izmaiņas nodokļu jomā (jaunu nodokļu ieviešana un esošo nodokļu palielināšana) liecina par atgriešanos pie agrākās tendences palielināt nozarei specifisku uzņēmumu ienākuma nodokļu svaru. Šo izmaiņu neparedzamība un selektivitāte rada ieguldījumu izkropļojumus dažādās nozarēs. Lai gan ir ieviesti vairāki jauni pasākumi, nodokļu slogs dažām zemu atalgotu darba ņēmēju grupām joprojām ir viens no lielākajiem Eiropas Savienībā, jo īpaši ietekmējot neprecētus cilvēkus. Šķiet, ka pastāv iespējas vēl vairāk pārcelt nodokļu slogu uz izaugsmei labvēlīgākiem ieņēmumu avotiem. Dažādi pagājušajā gadā ieviestie pasākumi palīdz pastiprināt sistēmas, lai cīnītos pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Pēc programmas veiksmīgas pabeigšanas, kā rezultātā mazumtirdzniecības veikalu kases aparātus sasaista ar tiešsaistes sistēmu, tagad tiek plānots paplašināt programmu uz vairākiem tirgus pakalpojumiem 2015. gadā. Tika samazināta robežvērtība, kuru pārsniedzot jāiesniedz detalizēta PVN deklarācija. 2015. gadā tika ieviesta sistēma autokravu elektroniskai pārbaudei, kuras galvenais mērķis ir samazināt organizētu krāpšanu PVN jomā. Tomēr ir vēl daudz iespēju, lai uzlabotu nodokļu iekasēšanas administratīvo efektivitāti un samazinātu nodokļu saistību izpildes izmaksas, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem.

(11) Situācija Ungārijas darba tirgū 2014. gadā kopumā uzlabojās, un nodarbinātība privātajā sektorā atjaunojas, pateicoties ekonomikas augšupejai. Joprojām pastāv būtiskas problēmas saistībā ar sabiedrisko darbu shēmu, kas kopš 2011. gada ir ievērojami paplašināta. Šķiet, ka shēma ir aktīva darba tirgus neefektīva un nelietderīga politika, kas var izkropļot darba tirgus pareizu darbību. Tie paši resursi, ja tos iztērētu citādi, varētu dot lielāku labumu Ungārijas ekonomikai. Shēmas

budžeta izmaksas pēdējos četros gados ir četrkāršojušās līdz 0,8 % no IKP, un sagaidāms, ka laikposmā no šodienas līdz 2018. gadam tās atkal divkāršosies, liedzot izmantot resursus būtiskiem uzlabojumiem apmācībā un pakalpojumos, kas nepieciešami, lai atvieglotu līdzdalību atvērtā darba tirgū. Pastāv risks tāda mēroga sabiedriskiem darbiem, kas rada piesaistes efektu un pastāvīgi aizstāj labklājības pabalstu sistēmu mazkvalificētiem darbiniekiem. Shēma nav pietiekami koordinēta ar citiem aktīvā darba tirgus politikas pasākumiem un pietiekami neveicina dalībnieku reintegrāciju atvērtā darba tirgū. 2014. gada pirmajā pusē rādītājs par sekmīgu izstāšanos no sabiedrisko darbu shēmas bija tikai 13,8 %, kas liecina, ka sabiedriskie darbi pietiekami neatbalsta dalībnieku reintegrāciju darba tirgū. Kaut arī shēma ir paredzēta ilgtermiņa bezdarbniekiem un mazkvalificētiem darbiniekiem, 2013. gadā 47 % dalībnieku bija vidējā vai augstākā izglītība. Bezdarbnieka pabalstu maksāšanas termiņš (trīs mēneši) nav pagarināts un tādējādi neatbilst vidējam laikam (vairāk par gadu), kas darba meklētājiem ir nepieciešams, lai atrastu darbu. Ir īstenotas vairākas programmas, lai uzlabotu romu iekļaušanu darba tirgū, un ir ieviesta uzraudzības sistēma. Tomēr joprojām trūkst racionalizētu, koordinētu politikas pasākumu, kas var būtiski samazināt nabadzību. Nabadzības rādītāji, lai gan norāda uz nedaudz uzlabotām tendencēm, joprojām liecina, ka nabadzība ir satraucoši augstā līmenī, jo īpaši romu un bērnu vidū. Saglabājas sociālās palīdzības adekvātuma un seguma nepilnības.

(12) Nav novērsti pēdējo gadu laikā ieviestie šķēršļi ienākšanai tirgū pakalpojumu nozarē; gluži pretēji, 2014. gadā tika ieviesti papildu šķēršļi, kas kavē saimniecisko resursu efektīvu sadali, palielinot nedrošību ieguldītājiem un ierobežojot konkurenci. Jaunie šķēršļi ir, piemēram, prasība visiem mazumtirdzniecības uzņēmumiem saņemt centralizētu atļauju. Joprojām bažas rada korupcija un pārredzamības trūkums, kas ietekmē valsts pārvaldi, lēmumu pieņemšanu un publisko iepirkumu. 2014. gadā turpināja pastāvēt zems konkurences līmenis publiskā iepirkuma jomā un līgumu tiešas piešķiršanas plaša izmantošana. 2014. gadā tika veikta publiskā iepirkuma administrācijas reorganizācija, kuras rezultāti ir cieši jāpārrauga. 2014. gada novembrī Ungārija iesniedza rīcības plānu, lai transponētu jaunās publiskā iepirkuma direktīvas un veicinātu konkurenci un pārredzamību. Ir izziņoti arī vairāki pasākumi pretkorupcijas regulējuma uzlabošanai.

(13) Lai gan ir īstenoti daži pasākumi, lai atbalstītu romu bērnu izglītību, vēl ir jāizstrādā sistemātiska pieeja, lai veicinātu iekļaujošu vispārējo izglītību. Joprojām ir augsts to romu bērnu skaits, kuri apmeklē skolas vai klases, kurās vairākums bērnu ir romi, un romu skolēnu izglītības līmenis ir zemāks par vidējo līmeni valstī. Skolotāji netiek sagatavoti sniegt pietiekamu atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām grupām. Ir jādara vairāk, lai uzlabotu pāreju starp dažādiem izglītības veidiem un posmiem un no izglītības uz darba tirgu. Plānotās izmaiņas valsts finansēto vietu sadalē vidusskolās un uzņemšanas prasību palielināšana attiecībā uz augstāko izglītību var vēl vairāk ierobežot iespējas pārejai starp dažādiem izglītības veidiem, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām. Ungārijā ir visaugstākais studiju pārtraukšanas rādītājs Eiropas Savienībā – 47 %. Valdība 2014. gada decembrī paziņoja par valsts augstākās izglītības stratēģijas pieņemšanu. Stratēģijā paredzēts palielināt valsts mērķi attiecībā uz augstāko izglītību līdz 34 %. Kopumā nesenajiem pasākumiem nav izdevies uzlabot nelabvēlīgā situācijā esošo grupu līdzdalību augstākajā izglītībā un novērst izglītības nepabeigšanas problēmu. Pašreizējā finansēšanas sistēma negarantē vienlīdzīgu piekļuvi.

(14) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Ungārijas ekonomikas politikas vispusīgu analīzi un publicējusi to 2015. gada valsts ziņojumā. Tā ir novērtējusi arī

konverģenes programmu un valsts reformu programmu un turpmāko rīcību saistībā ar ieteikumiem, kas adresēti Ungārijai iepriekšējos gados. Komisija ir ņēmusi vērā ne tikai to lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Ungārijā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā to, ka jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos ievērojot ES līmeņa norādes. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti turpmāk 1.–5. ieteikumā.

(15) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi Ungārijas konverģences programmu, un tās atzinums[8] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

(16) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un konverģences programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti turpmāk 1.–3. ieteikumā,

IESAKA Ungārijai 2015. un 2016. gadā rīkoties šādi.

1. Panākt fiskālo korekciju 0,5 % apmērā no IKP virzībā uz vidējā termiņa mērķi 2015. gadā un 0,6 % apmērā no IKP 2016. gadā.

2. Veikt pasākumus, lai atjaunotu parasto kreditēšanu reālajai ekonomikai un likvidētu šķēršļus uz tirgu balstītai portfeļa sanācijai; ievērojami samazināt iespējamo saistību risku, kas saistīts ar lielākām valsts īpašumtiesībām banku nozarē.

3. Samazināt kropļojošus nozarēm specifiskus nodokļus; novērst nepamatotus šķēršļus iekļūšanai pakalpojumu nozarē, tostarp mazumtirdzniecības nozarē; samazināt nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās zemu atalgotiem darba ņēmējiem, tostarp pārceļot nodokļus uz jomām, kas mazāk kavē izaugsmi; turpināt cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, samazināt atbilstības izmaksas un uzlabot nodokļu iekasēšanas efektivitāti. Stiprināt struktūras publiskajā iepirkumā, kas veicina konkurenci un pārredzamību, un turpmāk uzlabot korupcijas apkarošanas regulējumu.

4. Pārorientēt budžeta resursus, kas paredzēti sabiedrisko darbu shēmai, aktīva darba tirgus pasākumiem, lai sekmētu integrāciju primārajā darba tirgū; un uzlabot sociālās palīdzības un bezdarbnieka pabalstu adekvātumu un segumu.

5. Palielināt nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, jo īpaši romu, līdzdalību iekļaujošā vispārējā izglītībā un uzlabot šīm grupām piedāvāto atbalstu, izmantojot skolotāju mērķtiecīgu apmācību; stiprināt pasākumus, lai atvieglotu pāreju starp dažādiem izglītības posmiem un uz darba tirgu, un uzlabot būtisku prasmju mācīšanu.

Briselē,

*Padomes vārdā –*
*priekšsēdētājs*

[8] Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktam.